DOI: https://doi.org/10.37547/supsci-oje-03-03-01 Pages: 1-5

Oriental Journal of Education SJIF for 2022:6

THE IMPORTANCE OF THE GAME IN THE CREATIVE DEVELOPMENT OF CHILDREN OF PRESCHOOL AGE

Sevara B. Suvanova
Master's student
Termiz State Pedagogical Institute
Termiz, Uzbekistan

ABOUT ARTICLE

Key words: "MTT", "UNICEF", "Me", "Creativity", "memory", "attention", "imagination", "community

Received: 29.04.23
Accepted: 01.05.23
Published: 03.05.23

Abstract: The importance of the game in the creative development of children of preschool age. The importance of play therapy in the activities of preschool children, ways of using game methods in the creative activities of preschool children and mental development of the child

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNI HARAKATLI O‘YINLAR VOSITASIDA JISMONIY VA AQLIY RIVOJLANTIRISH YO‘LLARI

Sevara B. Suvanova
Magistratura talabasi
Termiz davlat pedagogika instituti
Termiz, O‘zbekiston

MAQOLA HAQIDA

Kalit so‘zlar: “MTT”, “YUNISEF”, “Men”, ”Ijodkorlik”, **“**xotira” ” diqqat”, “tasavvur**”,** “jamoatchilik”, “o‘yin”

Annotatsiya: Maktabgacha katta yoshdagi bolalar ijodiy rivojlanishida o‘yinning ahamiyati. Maktabgacha yoshdagi bolalar faoliyatida o‘yin terapiyasining ahamiyati, maktabgacha yoshdagi bolalarning ijodiy faoliyatida hamda bolaning aqliy rivojlanishida o‘yin usullaridan foydalanish yo‘llari

ЗНАЧЕНИЕ ИГРЫ В ТВОРЧЕСКОМ РАЗВИТИИ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Севара Б. Суванова
студент магистратуры
Термезский государственный педагогический институт
Термез, Узбекистан

О СТАТЬЕ

Ключевые слова: «МТТ», «ЮНИСЕФ», «Я», «Творчество», «память», «внимание», «воображение», «сообщество», «игра».

Аннотация: Значение игры в творческом развитии детей дошкольного возраста. Значение игровой терапии в деятельности дошкольников, способы использования игровых методов в творческой деятельности дошкольников и психическом развитии ребенка

KIRISH

Maktabgacha ta’limni rivojlantirish, maktabgacha ta’lim yoshidagi bolalarning sifatli ta’lim – tarbiya olishlariga erishish, bolalarni kundalik faoliyatlarini mazmunli, qiziqarli tashkil etish, ularning qiziqishlarini qobiliyatlarini aniqlash va shuni inobatga olib ma’lum sohaga yo’naltirish, ta’lim va tarbiya jarayonini bolalar va jamiyat ehtiyojlariga javob beradigan darajaga olib kelishni ko’zda tutmoqda. Yosh avlodni ta’lim-tarbiyasini asosiy va boshlang‘ich bo’g‘ini bo’lgan maktabgacha ta’lim tizimida bo’layotgan ko’plab yangiliklar, o’zgarishlarning barchasi maktabgacha yoshdagi bolalarning qiziqishi, iqtidori, individual jismoniy va ruhiy xususiyatlari, madaniy ehtiyojlarini inobatga olgan holda hamda bolalarning ma’naviy me’yorlarining shakllanishi, hayotiy va ijtimoiy tajriba egallashini ko’zda tutgan har tamonlama rivojlanishlari uchun qo’yilgan mustahkam poydevorni yaratmoqda. Bu borada maktabgacha ta’lim vazirligi maktabgacha ta’lim sifatiga alohida e’tibor qaratib kelmoqda.

ASOSIY QISM

O‘yinda bola shaxsining barcha qirralari ochiladi, ruhiyatida yangi, yanada yuqori rivojlanish bosqichiga o‘tishga tayyorlaydigan sezilarli o‘zgarishlar sodir bo‘ladi.Bu bilan psixologlar maktabgacha yoshdagi bolalarning yetakchi faoliyati sifatida o‘yinning ulkan tarbiyaviy imkoniyatlari yuqoriligini aytishadi.

Maktabgacha ta’lim yoshidagi bolalarni o‘qitish vatarbiyalash bolaning ijtimoiy, xissiy, kognitiv va jismoniy ehtiyojlarini kompleks rivojlantirishga qaratilgan. Bu unga umri davomida mustahkam asos bo‘lib xizmat qiladi. Maktabgacha ta’lim tashkilotlari pedagoglari maktabgacha ta’lim maqsadlarini amalga oshirishda asosiy rolni o‘ynaydi, shuning uchun ularga ko‘nikmalarini rivojlantirish va o‘z xizmatlarini taqdim qilish uchun keng imkoniyatalr yaratish, ularni ko‘plab quvvatlash muhim ahamiyat kasb etadi.

O‘zbekiston hukumati 2017-yildan kichik yoshdagi bolalarni sifatli o‘qitish va tarbiya qilishga katta e’tibor qaratmoqda. Maktabgacha ta’lim vazirligi tashkil etilgan vaqtdan beri 2030- yilgacha bo‘lgan davrda Barqaror rivojlanish sohasidagi milliy maqsad va vazifalarni amalga oshirish chora-tadbirlari doirasida qulay siyosiy shart-sharoitlar hamda tizimli komponentlarni yaratish bo‘yicha qator salmoqli ishlar olib borilmoqda. O‘zbekistondagi YUNISEF vakolatxonasi tomonidan mazkur islohatlar doirasida Maktabgacha ta’lim vazirligi bilan yaqindan hamkorlik o‘rnatilgan. 2018-yilda

YUNISEF Maktabgacha ta'lim vazirligiga ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo'yiladigan davlat talablarini qayta ko'rib chiqishda texnik jihatdan ko'maklashdi va bolaning rivojlanish davrlari aniq ishlab chiqilishiga urg'u berildi. Shuningdek, YUNISEF bolaning har tomonlama rivojlanishiga qaratilgan yangi "Ilk qadam" maktabgacha ta'lim tashkilotining davlat o'quv dasturini ishlab chiqishda amaliy yordam ko'rsatdi.

O'yinning bolalar rivojlanishidagi ahamiyati:

•Bolaning ijobiy ijtimoiylashuviga ko'maklashadi. O'yinda improvizatsiya qilsa, timsollar, vaziyatlarni o'ylab topsa va shu tariqa atrof olam haqida yanada ko'proq ma'lumotlarni olsa bo'ladi;

•Ruhiy (psixik) jarayonlarni shakllantiradi; xotira diqqat, tasavvur, nutq va h.k.

•Bolalarga quvonch bag'ishlaydi, turli xissiyot va kechinmalarni uyg'otadi, bolalar uchun atrofimizdagi voqelikni anglash va ijodiy aks ettirishning qiziq va qulay shakli hisoblanadi.

•Ijtimoiy xulq-atvorning dastlabki ko'nikmalarini egallashga imkon beradi; boshqa bolalar bilan muloqatda bo'lish, ular bilan turli munosabatga kirishish, umumiy o'yin rejalarini amalga oshirish uchun kelish va birlashish, o'yindagi sheriklarining manfaatlarini hisobga olish;

•Bolalarga jamiyatdagi o'z o'rnini tushinish va o'ziga bo'lgan ishonchsizlikni kamaytirishga yordam beradi. O'yinda bolalar ko'nikmalaridan foydalanuvchi nazorat qiladigan harakat makonini yaratadilar.

Maktabgacha yoshdagi bolalarning ijtimoiy hayoti aynan o'yinda to'liq faollashgan bo'ladi.O'yin bolalarga muloqatning turli shakllaridan mustaqil foydalanish imkonini beradi.

O'yin jarayonida bolalar orasida ikki turdagi munosabatlar shakllanadi;

•O'yin mazmuni, qoidalari bilan belgilanadigan munosabatlar;

•O'yin bo'yicha namoyon bo'ladigan haqiqiy munosabatlar (rollarning taqsimlanishi, nizodan chiqish va h.k.)

Real munosabatlar shaxsiy bo'lib, nafaqat o'yinda balki maktabgacha ta'lim tashkilotida bolaning butun yashagan davri davomida shakllanadi. Shunday qilib,haqiqiy munosabatlar asosida bolalar "jamoatchilik" ifatlarini shakllantiradilar.

O'ynayotgan bolalar guruhiga kirish, unda muayyan tarzda harakat qilish, sheriklar bilan munosabatlar o'rgatish, jamoatchilik fikriga bo'ysunish.

Munosabatlar asosida ijtimoiy his-tuyg'ular va odatlar shakllanadi; birgalikda va maqsadli harakat qilish qobilyati rivojlanadi; manfaatlar mushtarakligi anglanadi; o'z-o'zini hurmat qilish va o'zaro hurmat qilish asoslari shakllanadi. O'yin faoliyatining katta ahamiyati shundaki, u bolalar jamiyatini shakllantirish uchun juda keng imkoniyatlarga ega.

O'yinlarda bolalar his-tuyg'ularini rivojlantiradilar, o'z taassurotlarini aks ettiradilar, o'zlari taqlid qilayotgan va chin dildan o'xshashni istagan shaxsning bilimi va hatti-harakatini o'zlashtirishga harakat qiladilar. O'yin davomida bolalar do'stona munosabatlarga kirishadilar,

birgalikda harakat qiladilar va zavqlanadilar.

Maktabgacha tayyorlov yoshidagi bolalarda oʻyinlar ancha murakkab syujet bilan ajralib turadi. Unda odatda inson munosabatlari, ijtimoiy hayotning turli hodisalari aks etadi; oʻyinlarda bevosita kuzatuvlardan va bilvosita (kitob oʻqish, suhbatdan soʻng va hk.) olingan tasavvurlar ulanib ketadi. Barcha yoshdagi bolalar oʻyinlarida bolalarning his-tuygʻulari va atrof-muhitga boʻlgan munosabatlari yaqqol namayon boʻladi.

6-7 yoshga kelib oʻyinning roli va ahamiyati oshadi. Bolalar ularga tanish boʻlgan oʻyinlarni oʻzlari tashkil qila oladi, ishtirokchilar tomonidan qoidalar aniq bajarilishi ustidan nazorat qilib boradi.

Maktabgacha tayyorlov yoshidagi bevosita rahbarlik qilish usullari qoʻllanilishi davom etadi va oʻyin mavzusini taklif qilish, uni rivojlantirish boʻyicha tavsiyalar berish va ayrim bolalarni oʻyin materiallarini tanlashga oʻrgatish shakllari qoʻllaniladi. Oʻyinni boshqarishning oʻziga xosligi shundaki, uni tashkil etish usullari oʻyin vazifasi va hayoliy vaziyat bilan chambarchas bogʻliq boʻlishi va pedagog hayrixoh ishtirokchi pozitsiyasini egallashi lozim. Katta yoshdagi bolalarda oʻyinchoqlar va oʻyin materiallariga maʼsulyatli, ehtiyotkorona munosabatda boʻlish odatini shakllantiradilar. Ular oʻz tashabbusi bilan stol oʻyinlari uchun qutilarni tamirlaydi, qoʻgʻirchoq kiyimini yuvadi.

Oʻyin bolalarning jismoniy, aqliy, ijtimoiy hissiy salomatligi va farovonligida markaziy rol oʻynaydi. Tadqiqotlar hatto oʻynash imkoniyatidan mahrum bolalar keyinchalik ijtimoiy va hissiy muammolarga duch kelishi mumkinligini tasdiqladi.

Oʻyin bu bolalar olamni qanday qabul qilishi va oʻz tajribasini anglashidir.

XULOSA

Oʻyin shunday ahamiyatga egaki, 2013-yilda BMTning Bola huquqlari toʻgʻrisidagi Konvensiyasiga uning ahamiyati haqida quyidagi izoh qoʻshildi. Unda aytilishicha, oʻyinlar va oʻyin-kulgu bolalar salomatligi va farovonligi uchun juda muhimdir, va ijodkorlik, tasavvur, oʻz-oʻziga ishonch, samaradorlik va jismoniy, ijtimoiy, kognitiv va hissiy kuch va koʻnikmalarning rivojlanishiga zamin yaratadi. Ular taʼlimning barcha jihatlariga hissa qoʻshadilar; oʻyinlar kundalik hayotda ishtirok etish shakli boʻlib, bolaga faqat quvonch va zavq keltirishi nuqtai nazaridan katta ahamiyat ega. Ijodiy oʻyinlar bolaning aqliy, ahloqiy, jismoniy rivojlanishida muhim ahamiyat kasb etib, bunda bola ehtiyoji va malakasi tarbiyalanib, shakllanib boradi. Ijodiy oʻyinlar mazmunining oʻziga xosligi uning eng muhim xususiyatlaridan hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR ROʻYXATI

1. “Maktabgacha taʼlim tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari toʻgʻrisida”gi PQ-3261- sonli qaror (09.09.2017)

2. PQ-3261 09.09.2017 Maktabgacha ta’lim tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risidagi qaror.

3. “Maktabgacha pedagogika” F. R. Qodirova, SH. Q. Toshpo‘latova, N. M. Kayumova, M. N. A’zamova. Shin A. V., Mirziyoyeva Sh. Sh., Grosheva I.V., T. 2019

4. “Maktabgacha ta’lim tashkilotlarida ta’lim dasturlarini ishlab chiqish” A. Shin, Sh. Mirziyoyeva va boshqalar (Metodik qo‘llanma) T. 2020

5. O‘yin orqali ta’lim olish. Shin A.V., Mirziyoyeva Sh.Sh., Grosheva I.V, T. 2020